

Vlaanderen
verbeelding werkt

SCHIETWILG (*Salix alba*)

BASISEIGENSCHAPPEN

STANDPLAATS

- De schietwilg is een lichtboomsoort en vereist dus een zonnige standplaats.
- Deze boom heeft een voorkeur voor vochtige bodems.

BODEMSOORT

- Schietwilgen zijn weinig eisend, maar verkiezen wel vruchtbare bodems.
- De schietwilg verdraagt hoge grondwaterstanden en tijdelijke overstromingen.

ECOSYSTEEDIENSTEN

REGULEREND

Bestuiving

- Wilgen zijn tweehuizige planten met mannelijke of vrouwelijke bloemen in katjes, die naar honing geuren. De bestuiving gebeurt door insecten.
- Door de hoge pollenproductie is er ook windbestuiving mogelijk.

Regulering van erosie

- Schietwilgen hebben een dicht maar ondiep wortelgestel om zich aan de oever te verankeren. Daarom doet de schietwilg vaak dienst als oeverversteving.

ONDERSTEUNEND

Bodemvorming

- Deze soort heeft een snelle bladvertering.

Vlaanderen
verbeelding werkt

Kringloop van voedingsstoffen

CULTUREEL

Spirituele en culturele waarden

- Van oudsher plant men wilgen als knotwilg, hakhout en opgaande boom in grienden en in het landschap. Grienden zijn percelen wilgenhakhout en bestaan al minstens 2.300 jaar.
- De Soemeriërs, een volk dat 4.500 jaar geleden tussen de Eufraat en de Tigris leefde, gebruikten de schors als koortswerend middel. In navolging van de Soemeriërs hebben de Assyriërs en de Babyloniërs eveneens recepten op basis van wilgenschors achtergelaten ter koortsbestrijding.
- In het antieke Egypte werd een zalf gemaakt op basis van wilgenzaad. Deze wilgenzaadzalf werd gebruikt bij ontstoken gewrichten en botbreuken. Omslagen van gebrande wilgenbladeren in combinatie met rozenolie gebruikten de oude Egyptenaren om huidontstekingen tegen te gaan.
- Om huidontstekingen tegen te gaan gebruikten de oude Egyptenaren omslagen van gebrande wilgenbladeren in combinatie met rozenolie.
- In het oude Griekenland schreef Hippocrates een aftreksel van knotwilgenschors voor bij gewrichtsontstekingen, pijn en koorts. Hij ontdekte ook dat buikloop werd gestopt als men wilgenschorsthee dronk. Dioscorides, een andere pionier van de geneeskunde en kruidenwetenschap, zag ook een geslachtsdriftremmende werking in knotwilg.
- De Romeinse geneesheren Plinius en Galenus schreven knotwilg voor bij gewrichtspijn.
- Paracelsus interesseerde zich voor uiterlijke gelijkenissen tussen planten en lichaamsdelen. Hieruit besloot hij dat de soepele wilgentwijgen de gewrichten soepel maken en reumatische pijnen bestrijden.
- In de 17e eeuw was het een alom bekend medicijn tegen hoofdpijn, gewrichtspijn en jicht. Het diende eveneens tegen malaria, totdat men kinine ontdekte, dat malaria nog beter bestrijdt.
- Lange tijd zag men de wilg als symbool voor verlatenheid en hartenpijn. Men droeg een kroon van wilgentakken als men door een geliefde verlaten was.
- Het moordlied 'Down in the willow garden', een volkslied uit de Appalachen (maar met oorsprong in Ierland), gaat over een man die in een wilgentuin zit na de moord op zijn geliefde. Onder meer The Everly Brothers en Nick Cave & The Bad Seeds hebben deze song opgenomen.

Vlaanderen
verbeelding werkt

- De oudste boom van Lelystad was een schietwilg. Hij stond op de Oostvaardersdijk in Lelystad Haven en werd in 1950 bij de aanleg en inrichting van het Werkeiland als piketpaaltje geplant. Het paaltje van wilgenhout schoot wortel en groeide uit tot een volwaardige boom. Begin 2022 is hij omgevallen.

Esthetische waarden

- In de bebouwde kom en stadsparken vinden we vaak de hangende variant terug, de zogenaamde treurwilg.
- Schietwilgen waren en zijn nog erg typisch voor het platteland en hebben een grote cultuurhistorische en landschappelijke betekenis.

PRODUCEREND

Voedsel

- Wilgen bieden voedsel aan een groot aantal insectensoorten (450). Ook leven er wel 80 soorten gallenvormers op wilgen. Het aantal mogelijke plaagsoorten is even groot.
- Enkele bekende insecten zijn de wilgenhoutrups, de wilgensnuitkever en verschillende soorten wilgenhaantjes.
- De wilgenwesplinder is vrij algemeen in België, maar zeldzaam in Nederland.
- De voedselrijke wilgenschors herbergt veel soorten mossen (soms zeldzame) en korstmossen.
- Bladeren, bast en jonge twijgen zijn goed veevoer.

Geneeskrachtige middelen

- Mensen kauwden de bast als natuurlijke pijnstillers. Wilgen bevatten de pijnstillende en anti-reumatische stof salicine, wat leidde tot aspirine. De Franse apotheker Leroux wist het in 1829 voor het eerst uit het schors van knotwilg te halen en het in pilvorm om te zetten. Vandaag wordt deze stof chemisch geproduceerd.
- De bast van de driejarige knotwilg gebruikt men het meest voor het maken van medicijnen. Men verkoopt het onder andere als poeder, moedertinctuur, extract, zalf en nebulisaat. De blaadjes zijn ook worden geschikt, maar hebben een zwakkere geneeskrachtige werking, net als de mannelijke katjes.
- Daarnaast is het een natuurlijk antisepticum. Hierdoor kan men het voorschrijven bij diarree, buikgriep, chronische diarree, dysenterie, en als adjuvans bij blaasonsteking.

Vlaanderen
verbeelding werkt

- De diuretische werking zorgt ervoor dat urinezuur wordt afgevoerd en het bloed gezuiverd wordt. Daardoor schrijven fytotherapeuten het voor bij mensen met een hoog urinezuurgehalte, jicht en als ondersteunend middel bij reinigingskuren.
- Ook voor uitwendige aandoeningen is schietwilg samentrekkend, ontstekingswerend, bloedstelpend, wondhelend en infectiebestrijdend. Daarnaast breekt het de hoornlaag af. Dit is vooral goed bij wratten, maar ook bij zweren en roodheid van de huid.
- De fyto-oestrogenen van de mannelijke knotwilgkatjes zorgen voor een andere werking dan de schors, waar deze bio-identieke hormonen ontbreken. De katjes zijn vooral een rustgevend middel. Het werkt krampstillend op de baarmoeder.
- Verder is het een bekend anafrodisiac. Er zijn mensen die last hebben van overdreven geslachtsdrang. Voor hen is de rustgevende werking van wilgkatjes een uitkomst.

Grondstoffen

- Wilgenhout is het meest geschikte (= waterdichte) hout voor klompen, hoewel men populierenhout daarvoor nu het meest wordt gebruikt vanwege een grotere beschikbaarheid.
- Moderne toepassingen zijn vlechtwerk voor tuinafasteringen, papierproductie uit de vezels en energiehout.
- De takken zijn zeer nuttig. Men gebruikt ze als bindtwijgen (nog steeds lokaal bij wijnbouw), voor visfuisen, manden, touwen, beschermmatten en zinkstukken voor waterkering, afasteringen, vlechtwerkmatten voor veenwegen, oeverversteving van sloten en kanalen, wanden van vakwerkhuisen, stoelen, lichtgewicht gereedschapsstelen, vloeren van wagens en molens en delen van schepen.
- Doordat de schietwilg gemakkelijk uitholt, komt er vaak humus terecht in de stronken en worden dit als het ware natuurlijke plantenbakken. Ook dienen deze holtes als schuilplaats voor kleinere diersoorten.

Vlaanderen
verbeelding werkt

Vlaanderen
verbeelding werkt

Vlaanderen
verbeelding werkt

Bronnen

- Maes, Bert (red.). Inheemse bomen en struiken in Nederland en Vlaanderen. Bert Maes, Utrecht, 2013.
- Mayer, Joachim en Heinz-Werner Schwegler. ANWB Bomengids. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen, 2018.
- Spohn, Margot & Roland. Welke boom is dat? Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen 2019.
- <https://bomenwijzer.be/boom/216>
- <https://www.bomenstichting.nl/infotheek-en-faq/informatie-over-bomen/schietwilg.html>
- <https://www.floravannederland.nl/planten/schietwilg/>
- <https://mens-en-gezondheid.infonu.nl/natuurgeneeswijze/112699-de-geneeskracht-van-knotwilg-of-schietwilg.html>
- https://en.wikipedia.org/wiki/Down_in_the_Willow_Garden
- <https://www.ecopedia.be/boom/schietwilg>
- <https://www.youtube.com/watch?v=Az9xst3yOHg>